

Till: Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)
171 16 Stockholm

Ert dnr: SSM2018-944

Ansökan om medel för arbete med kärnavfallsfrågor 2018

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har i regleringsbrevet från regeringen för 2018 fått uppdraget att fördela högst 3 000 000 kronor för långsiktigt stöd till ideella miljöorganisationer för att arbeta med frågor avseende använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall.

Beskrivningen av hur medlen i regleringsbrevet ska kunna användas är tämligen enkel. Dessutom är det tydligt att det är långsiktigt uthålliga verksamheter som ska stödjas.

Föreningen Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) har långsiktigt arbetat med frågor som rör använt kärnbränsle sedan 2005 med medel ur kärnavfallsfonden och/eller från Naturvårdsverket. MKG har årligen tydligt rapporterat/redovisat hur medlen använts¹. I rapporteringen/redovisningen är det tydligt vilka aktiviteter som genomförts där egna medel eller medel från andra källor använts i stället för medel från kärnavfallsfonden och/eller Naturvårdsverket. Då föreningens verksamhet i huvudsak finansierats via medel från kärnavfallsfonden och/eller Naturvårdsverket har det varit ändamålsenligt och blivit praxis att rapporteringen/redovisningen gjorts på detta sätt.

Regeringen har för 2018 utökat området som MKG kan söka medel för i sitt arbete till att gälla både använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall. MKG avser att under 2018 arbeta som tidigare i alla avseenden förutom att verksamheten med arbetet med annat radioaktivt avfall utökas eftersom det nu finns medel för sådant arbete. MKG menar att detta måste ha varit regeringens avsikt när budgetmedel nu tillförts via SSM för ideella

¹ Årsrapporten med verksamhetsberättelse och bokslut för 2017 är under utarbetning och kommer att revideras och rapporteras/redovisas till SSM och Naturvårdsverket senast den 31 mars 2018.

miljöorganisationer att arbeta med frågor avseende använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall.

Detta betyder att denna ansökan utgår från att föreningens verksamhet liksom tidigare i huvudsak finansieras via de sökta medlen och att det liksom tidigare ska vara tydligt vilka verksamheter som inte avses finansieras via medlen.

Mot denna bakgrund ansöker den ideella föreningen Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) härmed om 3 000 000 kr ur anslaget. I det följande utvecklas ansökan med syfte, formalia, samt budget och verksamhetsplan.

Syfte

Enligt MKG:s stadgar är föreningens syfte att verka för det på lång sikt miljö- och hälsomässigt bästa omhändertagandet av radioaktivt avfall från kärnteknisk verksamhet i Sverige, genom att bistå medlemmarna i deras arbete med avfallsfrågor genom att:

- ta fram saklig information om miljö- och hälsoeffekter från hantering av radioaktivt avfall,
- granska förslag och olika alternativ för nationell hantering av radioaktivt avfall,
- följa vad som händer på området internationellt, samt
- delta i samråds- och prövningsförfaranden i Sverige rörande hantering av radioaktivt avfall och rivning av kärntekniska anläggningar.

Detta syfte är på alla punkter förenligt med regeringens skrivning i SSM:s regleringsbrev för 2018 av vad de utlysta medlen ska kunna användas till, nämligen arbete med frågor avseende använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall². Vad gäller deltagandet i samråds- och prövningsförfaranden rörande rivning av kärntekniska anläggningar återkommer föreningen nedan under punkten "Budget och verksamhetsplan".

Formalia

Enligt SSM:s riktlinjer ska det framgå vilka medlemsföreningar som ingår i sökande föreningar och följande dokument ska bifogas: revisorsintyg som intygar föreningens medlemsantal och att föreningen inte bedriver näringsverksamhet som sin huvudsakliga inkomstkälla, stagar, årsstämmoprotokoll och verksamhetsberättelse.

Den ideella föreningen Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) har Fältbiologerna, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen Kalmar län, Naturskyddsföreningen Uppsala län, Naturskyddsföreningen Skåne län

² I begreppet radioaktivt avfall ingår använt kärnbränsle. I begreppet hantering ingår mellanlagring och slutförvaring.

och Oss – Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar som medlemsföreningar.

Medlemsföreningarna, alla ideella föreningar, har tillsammans ett medlemstal på över 226 000 unika individuella medlemmar vilket är Naturskyddsföreningens medlemsantal enligt den senaste årsredovisningen.

MKG bedriver ingen näringsverksamhet. Det gör inte heller någon av medlemsföreningarna.

Medlemsantalet och att MKG inte bedriver näringsverksamhet intygas i det revisorsintyg som bifogas som bilaga 1.

MKG:s stadgar bifogas som bilaga 2.

MKG:s årsmötesprotokoll från årsmötet den 15 maj 2017 bifogas som bilaga 3.

MKG:s senaste reviderade årsredovisning med verksamhetsberättelse och bokslut för 2016 bifogas som bilaga 4. Föreningens årsrapport med verksamhetsberättelse och bokslut för 2017 är ännu inte antagen av styrelsen eller reviderad. Ett utkast till delen med verksamhetsberättelsen bifogas som bilaga 5.

Budget och verksamhetsplan

Till ansökan bifogas MKG:s verksamhetsplan för 2018 som bilaga 6. Till ansökan bifogas som bilaga 7 en budget för 2018 för den verksamhet som avses finansieras via stöd från SSM. Detta betyder att intäkter och omkostnader (lönemedel, medel för resor, m.m.) från främst EU-projektet Beacon inte är medräknade. Dessutom är inte utgifter som MKG menar att egna andra medel ska användas till, exempelvis medlemsavgifter i European Environmental Bureau (EEB) och SITEX_Network.

MKG menar att verksamhetsplanen och budgeten ska vara tydlig nog i sig för att utgöra underlag för ansökan. För att underlätta SSM:s granskning av ansökan görs följande kommentarer med koppling till radbenämningar i budgeten:

A2-A2 fast anställda

Finansiering för det pågående deltagandet i EU-forskningsprojektet Beacon ligger helt utanför den sökta budgeten. Exempelvis är kostnader för löner som täcks av Beacon avdragna i de lönekostnader för Johan Swahn och Christine Anvegård som redovisas i SSM-budgeten.

A3 Övriga anställda (timmar, ev. nyanställning)

Föreningen förstärker sitt arbete vid behov med timanställda medarbetare. Om tillräckliga medel erhålls avser föreningen att förstärka verksamheten med en

ny medarbetare på halvtid. Fokus på arbetsbeskrivningen är att vidareutveckla och sköta föreningens hemsida samt att förstärka arbetet med kunskapsinhämtning. Om inte det finns medel för en sådan anställning budgeterar föreningen för timanställningar för 75 000 kr.

I2 Underlagsrapporter/informationsbroschyrer (djupa borrhål och korrosion)

Föreningen har ett behov att ta fram en ny underlagsrapport alternativt informationsbroschyr om den alternativa metoden djupa borrhål. I huvudsak kommer extern kompetens att användas för framtagningen.

Föreningen har ett behov att ta fram en underlagsrapport alternativt informationsbroschyr om kopparkapselåtgång. I huvudsak kommer extern kompetens att användas för framtagningen.

I3 Uppdatering informationsbroschyr

Föreningen har ett behov att uppdatera den äldre informationsbroschyr om slutförvaring för använt kärnbränsle som togs fram 2009 (Kärnavfall: Den olösta miljöfrågan). I huvudsak kommer extern kompetens att användas för framtagningen.

I8 Kongresser

Föreningen avser att delta på någon eller några partikongresser under året för att informera om kärnavfallsfrågor. Föreningen avser inte att delta i Almedalen, annat än eventuellt i samarbete med Naturskyddsföreningen.

J3 Miljöprovningar av rivning av reaktorer, arbete med ESS (expertstöd)

MKG har noterat att SSM i sina riktlinjer för det stöd som söks anger att medel för arbete med annat radioaktivt avfall inte får användas för arbete med frågor som rör rivning av kärnkraftreaktorer och andra kärntekniska anläggningar. Föreningen ifrågasätter detta. Rivningen av reaktorer är ett första led i produktionen av radioaktivt avfall som ska slutförvaras. Hur rivningen sker påverkar därmed behovet av slutförvar, vad som ska slutförvaras och miljökraven på slutförvaring. Därutöver påverkas de svenska systemen för mellanlagring av radioaktivt avfall vilka i sin tur påverkar slutförvaringen. Utan att förstå rivningsfrågor uppstår brister i kunskap som behövs för att delta i samråd om och miljöprovningar av slutförvaringslösningar.

MKG menar även att det även är viktigt att förstå kärnavfallshanteringen för nya verksamheter som utvecklas för att kunna förstå hur slutförvaring av radioaktivt avfall ska kunna ske. I Sverige pågår endast en nyetablering av sådan verksamhet, nämligen European Spallation Source (ESS).

MKG har inte tidigare och avser inte heller under 2018 att använda några större resurser för kunskapsuppbyggnad om frågeställningar som rör rivning av reaktorer. Om medel erhålls för detta möjliggör det att visst expertstöd kan användas, t.ex. för ett eget seminarium. Om inte kommer egna medel i stället

att användas för att arbeta med denna fråga och föreningen kommer att arbeta för att det i framtiden förtydligas att stöd även får användas för att arbeta med frågeställningar som rör rivning av kärntekniska anläggningar.

MKG kommer eventuellt att använda resurser under 2018 för att stödja Naturskyddsföreningen Skåne och dem lokala kretsen i Lund i deras arbete med att förstå hur det radioaktiva avfallet från ESS ska hanteras och slutförvaras.

K1 Djupa borrhål/geologi/hydrologi (konsultstöd)

Föreningen kommer att vid behov använda externt konsultstöd för att stödja arbetet med att förstå frågor som rör djupa borrhål/geologi/hydrologi.

K2 Barriärsystem (konsultstöd)

Föreningen kommer att vid behov använda externt konsultstöd för att stödja arbetet med att förstå frågor som rör de konstgjorda barriärerna av koppar och lera i KBS-metoden.

K3 Reserv

MKG har tidigare år budgetera en reserv som kan användas för kunskapsframtagning inom nya områden eller områden som blir aktuella på nytt. Så även för 2018.

L1 Deltagande i utveckling av EU-forskning

Under 2018 kommer att omfattande arbete att genomföras för att ta fram en ansökan för ett EU-forskningsprogram, en s.k. European Joint Programming (EJP), inom kärnavfallsområdet. MKG deltar i arbetet att se till att en del av projektet innehåller möjligheter för civilsamhället, bl.a. miljöorganisationer, att delta i projektet. Detta arbete är en förutsättning för att i framtiden på bästa sätt ska kunna ta del av den kunskap om kärnavfallsfrågor som tas fram inom EU. I framtiden kan det eventuellt även behövas stöd för i viss mån medfinansiera deltagandet i forskningsprogrammet om det inte blir möjligt att erhålla 100 % finansiering för civilsamhällesorganisationer.

Föreningen vill påpeka att detta arbete inte handlar om att delta i forskning utan om att ta del av forskningsresultat för föreningens kunskapsförstärkning.

Som redan nämnts ovan är finansiering för det pågående deltagandet i EU-forskningsprojektet Beacon utanför den sökta budgeten.

L2 Arrangemang om beslutsfattande om kärnavfallsfrågor i samarbete med NTW

MKG deltar i arbetet med kärnavfallsfrågor som bedrivs inom den europeiska organisationen Nuclear Transparency Watch (NTW). NTW har goda relationer med EU-kommissionens Euratom-enhet inom energidirektoratet och genomför projekt i samarbete med kommissionen. Under hösten 2018 planeras ett

arrangemang om kärnavfallsfrågor i den process som benämns Aarhus Convention and Nuclear (ACN). Föreningen vill påpeka att Århuskonventionen handlar om insyn och deltagande i beslutsfattande i frågor som kan påverka miljön. Detta betyder att kärnavfallsfrågor bestämt tillhör frågor som täcks av Århuskonventionen, något som naturligtvis bekräftas av att ansökningar om tillstånd för mellanlagring och slutförvaring av kärnavfall i Sverige måste genomgå en prövning under miljöbalken.

Ordförande i NTW skickade i januari 2018 ett brev till den svenska regeringen för att be om stöd för föreningens arbete. Brevet med bilaga finns som bilaga 8.

MKG ser det som en möjlighet att det stöd som regeringen anslagit till miljöorganisationers arbete med frågor som rör kärnavfall kan användas för att delfinansiera det ovan nämnda och i brevet nämnda arrangemanget om kärnavfallsfrågor som NTW planerar att anordna tillsammans med EU-kommissionen hösten 2018.

Avslutande kommentarer

MKG har under de senaste åren utvecklat sitt internationella arbete. Detta möjliggör att föreningen kan informera om läget inom kärnavfallsområdet i Sverige. Det viktigaste skälet för det internationella engagemanget är dock att bygga upp kunskap och kompetens som är användbart i det svenska arbetet med kärnavfallsfrågor. För kännedom bifogas som bilaga 9 en aktuell beskrivning av föreningens internationella arbete.

Om SSM har några frågor kring ansökan kan kontakt tas med MKG:s kanslichef (kontaktinformation nedan).

För MKG tecknar kanslichefen, ordföranden och vice ordföranden firma, två i förening.

Med ovanstående underlag ansöker Föreningen Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) härmed om 3 000 000 kr ur anslaget för långsiktigt stöd till ideella miljöorganisationer för att arbeta med frågor avseende använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall.

Med vänlig hälsning,

Johan Swahn
kanslichef

070-467 37 31
johan.swahn@mkg.se

Linda Birkedal
ordförande

070-530 36 86
linda.birkedal@naturskyddsforeningen.se